

Критерієм підготовленості майбутніх учителів трудового навчання й технологій до проєктної діяльності буде сформованість наступних умінь:

- уміння працювати з декількома джерелами. Дане вміння демонструє здатність займатися самостійним пошуком інформації в сторонніх джерелах: Інтернеті, книгах, а також звернення за консультацією до викладачів;
- уміння пошуку й фіксації необхідної інформації, як у друкованій літературі, так і в мережі Інтернет;
- уміння аналізувати й використовувати інформацію у своєму проєкті, оцінювати її вірогідність;
- уміння порівнювати, оцінювати свою діяльність і діяльність одногрупників, виділяти переваги й недоліки, враховуючи виявлені недоліки;
- уміння робити висновки, будувати логічні умовиводи на основі наявних даних і аналізу проблемних ситуацій;
- уміння презентувати свій проєкт, створити презентацію, показати проєкт із кращої сторони, розповісти про нього в досить повній мері;
- уміння захистити свій проєкт, відповісти на запитання, пояснити свою ідею.

Використання проєктної діяльності в підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій забезпечує формування професійних і особистісних якостей, здатності до самовдосконалення й самоосвіти. При цьому розвиток проєктних умінь залишається однією з найважливіших задач сучасної освіти, вирішення якої вимагає інноваційних підходів і нових методів реалізації.

Список використаної літератури

1. Проєктне навчання: коротко про головне: веб-сайт. URL: <https://nus.org.ua/view/proektne-navchannya-korotko-pro-golovne/> (дата звернення: 10.03.2023)

Масліч Світлана Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
заступник директора з навчально-методичної роботи
ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг»

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Наразі освітній процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) потребує впровадження низки інновацій, серед яких модернізація освітнього середовища. Під поняттям «освітнє середовище» будемо розуміти «сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішної реалізації освітнього процесу, які утворюються системою впливів і умов формування особистості, можливостей її розвитку і самореалізації, які містяться в соціальному і просторово-

предметному оточенні» [1]. У наукових дослідженнях окремі автори розглядають поняття «освітнє середовище» з двох позицій: суб'єкта та об'єкта навчальної діяльності, справедливо вважаючи, що освітнє середовище «створює індивідуалізоване та персоналізоване довкілля, де в кожного є можливість відшукати себе» (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Дефініція поняття «освітнє середовище»

Підхід	Визначення
З позиції суб'єкта навчальної діяльності	Система впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні
З позиції об'єкта навчальної діяльності	Сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти. Включає: фізичне оточення, людський фактор, програму навчання.

Освітнє середовище ЗП(ПТ)О має свою специфіку, адже освітній процес зазначених закладів, окрім загальноосвітньої підготовки, включає й професійну, яка об'єднує професійно-теоретичну та професійно-практичну. В Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року вказано основну проблему, що потребує негайного розв'язання на суспільному рівні, а саме: невідповідність підготовки кваліфікованих кадрів потребам особи, національної економіки та суспільства, при цьому дієвим напрямом забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) визначено модернізацію освітнього середовища, що забезпечує інноваційність, доступність, прозорість, гнучкість і відкритість освітнього процесу [3].

Безумовно, сучасний педагог ЗП(ПТ)О повинен не лише володіти новітніми педагогічними технологіями, а й бути відкритим до інновацій, що відбуваються у сфері майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти. У цьому сенсі важливу роль відіграє соціальне партнерство як інструмент взаємовідносин між закладами освіти та роботодавцями, а одним із напрямів подолання розриву між якістю підготовки випускників ЗП(ПТ)О і вимогами ринку праці є дуальна форма навчання, відповідно до якої, теоретичний матеріал здобувачі освіти опановують в освітньому закладі, а практичну підготовку проходять на виробництві або у закладах сфери послуг.

Суттєвою проблемою ЗП(ПТ)О є застаріле обладнання, яке не відповідає вимогам сучасного ринку праці. Аналіз даного питання дає підставу стверджувати, що в цілому ЗП(ПТ)О недостатньо фінансуються за статтею «матеріально-технічне забезпечення». Тому пошук джерел фінансування зазначених закладів – один з пріоритетних напрямів як органів державної

влади, так і самих освітніх закладів, а альтернативним вирішенням проблеми є участь у грантових програмах. В контексті означеного доцільно зауважити про міжнародну програму «EU4Skills: кращі навички для сучасної України», мета якої – підтримка реформ професійно-технічної освіти в Україні. Третім компонентом даної програми є модернізація інфраструктури та обладнання окремих ЗП(ПТ)О, на що державами Європейського Союзу виділено 21 млн євро. Як приклад, у межах даної програми у ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг» передбачено виконання ремонтно-будівельних робіт, комплексну реновацію закладу, а також закупівлю та установку сучасного обладнання на суму 1 млн 350 тис. євро. Наразі у закладі розпочато роботи зі створення міжрегіонального освітнього комплексу індустрії гостинності, до складу якого увійдуть:

- інтерактивний хаб-простір для підготовки майбутніх кухарів, кондитерів, майстрів ресторанного обслуговування;
- тренувальний готельно-туристичний простір;
- STEM-лабораторія цифрового розвитку [4].

Реалізація даних проєктів дасть можливість закладу вивести процес професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників на якісно новий рівень, водночас ставши бренд-амбасадором з підготовки фахівців індустрії гостинності.

Отже, модернізація освітнього середовища ЗП(ПТ)О є одним з пріоритетених напрямів реформування професійної освіти й невід’ємною складовою забезпечення якості освітніх послуг, що є особливо важливим у нинішніх умовах, коли Україна перебуває у стані війни, й очевидно, що держава потребує висококваліфікованих робітничих кадрів для відбудови і розвитку економіки. Тому впровадження інновацій в освітній процес, як і інші заходи державного рівня, забезпечують стійкість і шлях до перемоги нашої держави.

Список використаної літератури

1. Колебошин, В., Колебошин, С., & Кременський, Б. (2021). Засади формування освітнього середовища для здійснення дистанційного навчання (на базі педагогічної системи Рішельєвського наукового ліцею). *Нові технології навчання*, (95), 130-140.

2. Освітнє середовище та його роль в організації уроку. URL: <https://nuschool.com.ua/lessons/world/1-2klas/15.html> (дата звернення: 25.03.2023).

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.03.2023).

4. Kovalchuk, V., Maslich, S., Tkachenko, N., Shevchuk, S., & Shchypka, T. (2022). Vocational Education in the Context of Modern Problems and Challenges. *Journal of Curriculum and Teaching*. 11 (8). <https://doi.org/10.5430/jct.v11n8p329>.

Мегем Олеся Миколаївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри біології та основ сільського господарства
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПІДЛІТКІВ: РИЗИКИ ТА ВИКЛИКИ

В умовах війни в Україні першочергового значення набуває проблема інформаційно-психологічної безпеки особистості і суспільства як складової інформаційної безпеки держави. За таких умов зміни в парадигмі буття зумовлюють модернізацію цілей і завдань держави і суспільства у збереженні життя і здоров'я неповнолітніх, протидії можливим загрозам і ризикам.

Проявом війни в інформаційно-психологічній сфері є маніпулювання свідомістю людей, шляхом використання різноманітних засобів і технологій інформаційно-психологічного впливу на них. Безсумнівним є той факт, що подібному інформаційному впливу найбільше піддаються діти і підлітки. Саме підлітки, потрапляючи у вир абсолютно різнопланової інформації, виявляються просто не підготовленими до її раціонального сприйняття. Відтак, певна інформація здатна призвести до моральних та психологічних трансформацій, спричинити агресивні дії тощо.

Заслужують на увагу дослідження, присвячені протидії інформаційній небезпеці, зокрема проблемну психологічної безпеки особистості вивчали К. Варивода [2], Є. Китаєв [53]; основні ознаки комп'ютерної залежності – В. Украєв [5].

Попри неабиякий інтерес дослідників до проблем інформаційної безпеки дотепер залишається недостатньо вивченим питанням інформаційно-психологічної безпеки підлітків, адже проблема має значно ширший діапазон загроз у зв'язку із психофізіологічними, соціальними та іншими чинниками.

У такому разі потребує виявлення комплексу причин і умов, що породжують виникнення загроз і ризиків інформаційній безпеці саме неповнолітніх осіб.

У Законі України «Про національну безпеку України» загрози розглядаються в контексті загрози національній безпеці України і трактуються як «явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України» [4].

Зазначене вказує що загроза об'єднує явища, тенденції і чинники, тобто прояви деструктивних елементів.

Т. Белікова інформаційно-психологічну безпеку особи трактує як стан захищеності психіки, здоров'я, ідейно-моральних принципів та життя людини